

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Conivgio Doctrina

Wigand, Johann

Jhenæ

VD16 W 2745

De Primo. Qvot Personæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36207

DE CONIUG.

1. Quot persona matrimonio sint iungenda.
2. Quales persona coniugio legitime sint copulanda.

DE PRIMO. QVOT PERSONAE.

Unum marem, & unam foeminam tantum, in uno coniugio, simul & semel iuxta ipsius Dei voluntatem iungi ac vivere debere certum est:

1. Ex decreto Iehoua Elohim, hoc est, sacrosanctae Trinitatis: Non est bonum, hominem esse solum, faciamus ei ADIUTOREM. Non enim inquit ADIUTORES. Gen. 2.

2. Ex creatione Dei prima. Nam unicam duntaxat costam è latere Ada excerpens, unicam effinxit foeminam Deu. Et uni Ada, unam Euam matrimonio obstrinxit. Potuisset autem Deus omnipotens, si voluisset, plures foeminas eadem facilitate creare, easq; huic viro, in socias & Adiutrices una terrestria adiungere.

3. Ex lege prima Coniugij, in sincltu spiritus sancti, à primo totius generis humani parente, dictata & promulgata. Propterea inquit, reliquet homo patrem suum & matrem suam, & adhaerebit

PERSONÆ.

Adheret VXORI suæ, non ait, VXORIBVS
 suis. Item. Erunt DVO in carnem vnã. Non
 erunt plures in Coniugio, quã nunc
 duo sumus. Non enim tantum de suo ipsius
 Coniugio, Adam ista temere ebuccinat, sed sa-
 pientia diuina illustratus, de posteris suis quoq;
 pronunciat atq; prophetat: Non inquit nos duo
 tantum, sapientia & bonitate Dei singulari, ta-
 li pacto copulati sumus, Sed posteris quoq; nostri,
 pari ratione vii nos, ERVNT duo in carnem
 vnã.

4. Ex Ecclesia Dei exemplo ante diluui-
 um, & primo exemplo in nouo mundo, post di-
 luum. Nam Noah & filij eius, non habent
 singuli plures coniuges quã VNAM. Sic ex
 veteri Mundo, ista quatuor paria Coniugum,
 in arcam ingressa, & integri anni spaciũ velu-
 tũ seminarium generis humani, miranda Dei
 sapientia & clementia, conseruata sunt. Sic po-
 stea iussu Dei, in nouum hunc Mundum pro-
 ceunt, orbemq; terrarum occupant, non Mona-
 chi, neq; polygami, sed quatuor vii diximus ho-
 minum paria, à quibus omnes nationes in vni-
 uersum orbem terrarum disseminatae sunt.

5. Ex Decalogo, quem ipse Deus in monte
 Sinai, proprio ore, & singulari Maestate pro-
 mulgavit, suoq; ipsius diuino digito, bis in ta-
 bulas

DE CONIUG.

bulas lapideas iisdem verbis inscripsit. Sic autem quartum praeceptum sonat, Honora patrem tuum & matrem tuam. Hic personas coniugij nominat Deus, patrem & matrem, hoc est, matrem & feminam, non patrem & matres, nec matrem & patres. In sexto praecepto inquit, Non mœchaberis. Adstringit igitur maritum ad unam feminam. In nono praecepto clarè dicit, Non desiderabis VXOREM eius, non aut, VXORES ipsius. Est autem Decalogus, Norma vitæ humana, non uni genti, sed uni-verso generi humano iraditus & praescriptus.

6 Ex repetitione, & praeceptis noui Testamenti. Christus enim ipse, noui Testamenti fundator & Rex, disertè inquit Matth. 19. Qui fecit hominem in initio, Masculum & feminam fecit eos, & dixit, propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhaerebit uxori suæ. Et erunt duo in carne una. Itaq; iam non sunt duo, sed una caro.

Eadem verò Apostoli docent, ut 1 Corint. 6. Eph. 5. repetentes illam ipsam legem Coniugij, ab Adam prolataam. 1 Corint. 7. dicitur, propter fornicationem, unusquisq; VXOREM suam habeat, (non ait VXORES) ut unaqueq; suum virum habeat. VXORI (non dicit VXORIBVS) vir debitum reddat. Similiter autem VXOR viro.

7. Ea

BIGAMIA.

Ex simbolo, quod Paulus ad Ephesos
proponit, idem euincitur. Vir, inquit, ca-
pit est MULIERIS (non ait MULIERVM)
Sicut Christus est caput Ecclesie.

8. Ab exemplis Apostolorum coniugato-
rum, 1. Corint. 9. Et Christianorum Imperato-
rum ac regum, ut Constantini Magni, & ali-
orum.

9. Honestiores gentes, etiam ex lege Na-
tura iudicantur, uni viro non conuenire plures
uxores prater vnā, simul quidem, ac semel.
Hinc leges Romanae de coniugio sumpta sunt, ut,
Duas uxores eodem tempore habere, non licet.
Iustit. Item, Neminem, qui sub ditione sit Ro-
mani nominis, binas uxores habere posse, vulgo
patet. L. Neminem. C. de incestis nuptijs. L.
cum qui duas. C. Ad legem. Iulian. de Adult.
& sup. Et illa definitio Iustiniani, qua antiqua
idem docet, ut, Matrimonium est viri &
mulieris coniunctio. &c. Iustin. lib. 1. tit. 10.

CONTRARIA.

Huic doctrina contraria sunt:

Bigamia, &
Polygamia:

DE

DE CONIUG. DE BIGAMIA.

Abusus vocabuli est, bigamiam seu Digamiam intelligere, pro altero coniugio mariti, quod priori defuncta, cum alia init. Nam se bigamus vulgo in Ecclesia Romana dicitur, vir, qui nunc alteram habet uxorem, priori mortua. Item Trigamus, quia tertiam ducit, duabus prioribus extinctis. Atqui, proprie Bigamus aut Digamus dicitur, qui simul & semel duas habet coniuges vivas, ut Elcana, habens coniuges Arnam & Phenennam.

Mirum igitur est, in hac tanta omnium liberalium artium & linguarum luce, pontificios tamen veterem istius vocabuli abusum, tam obstinate tueri, & hinc quasdam monstrosas opinionones effingere, easq; pertinaciter defendere, ut suo loco dicendum erit.

De Iure autem simul & semel habendi duas uxores, facile est ex rationibus illustrissimis, quas paulo ante enumeravimus, iudicium facere. Satis autem sufficiens vel haec unica est, Deus initio creavit, & copulavit masculum & feminam. Et Christi & Apostolorum repetitio, perspicua est, Erunt DVO in carnem unam.

DE POLYGAMIA.

Polygamia

POLYGAMIA.

Polygamia dicitur pluralitas uxorum, simul & semel habentur, quocumq; tandem sint, siue dua, siue tres, siue plures.

Primus autem perruptor ordinis diuini, Lamech ex Caini posteritate, vitiope mali creauit malum ouum, qui duas sibi coniuges simul adlocuit, Adam & Zillam. Ab hoc postea, malum illud exemplum, quod quidem in hac corrupta natura citius imitatores habet quam virtutes egregia, dimanauit in reliquum vulgus, ac peruenit ad contagium ex publica consuetudine, qua vulgo iuris rationem habere creditur, etiam in filios Dei, id est, in veram Ecclesiam.

Esse autem Polygamiam per se, iure diuino atq; humano illicitam, ista rationes euidenter probant.

1. *Creatio.* Nam Deus, unum virum & unam feminam initio creauit. Ergo vult in coniugio simul & semel, non esse plures personas.

2. *Institutio.* Deus enim Adae unam feminam copulat. Ergo deinceps quoq; sic vult obseruari.

3. *Mandatum Dei.* Erunt duo in carne una. Item. Honora patrem & matrem.

4. *Christiana Ecclesia observatio, & confuendo.*

5. *Christi*

DE CONIUG.

5. Christianorum Imperatorum leges, quas digamos non tantum infamia notant, sed ultimam quoque supplicium in eos constituunt.

6. Typus Ecclesie & Christi. Osee. 2. Eph. 5.

DE PATRVM POLYGAMIA.

Hoc in loco questio nascitur, an patres in veteri Testamento, recte fecerint, ducentes plures Coniuges, & an ipsorum exemplum licet hodie imitari?

Responsio autem plana & firma est. Sine omni dubitatione Lamech grauissime peccauit, duas coniuges sibi in matrimonium simul iungens, & scandalosum exemplum in totum mundum inuehens. Nam contra ipsius Dei institutionem, & contra legem insignem Adæ, id scimus temere ausus est.

Deinde patres, mala exempla filiorum huius mundi imitantes, similiter peccauerunt. Rationes sunt manifestissima.

1. Quia & ipsi deliquerunt, contra primam ipsius Dei creationem, & ordinationem agentes.

2. Quia primi parentis legem, tam luculenter editam, priuata temeritate transierunt.

3. Nuptiam in veteri Testamento extat manifesta

POLYGAMIA.

manifesta Dei permissio, certo verbo expressa, de
pluribus uxoribus simul & semel habendis.

Christus ipse hunc abusum serio taxat,
et reuocat Ecclesiam Dei, à tam foeda multo-
rum seculorum exorbitatione, ad primam Dei
iustitiam. Matth. 19. Eisi enim homines res
illas moluntur, eaq; longo usu quasi induref-
cunt ac corroborantur, tamen Verbum Dei non
debet neq; potest aboleri, quod Deus subinde re-
pent & illustrat, discussis errorum tenebris.

Pleriq; etiam pijs, male cessit plurimum
faminarum copulatio. Abraham intempestiua
persuasione Sara, famulam Agar sibi matrimo-
niungit, verum plurimas ea bono seni, & ipsi
queq; consulari Sara, labores & dolores parit,
multaq; sibi hoc reuerario cepto, penas viriq;
attulerunt, qua tamen agentibus poenitentiam
merentur. Dauid inter tot coniuges fit adulter,
& postea ipso uiuo, concubina eius uicissim stu-
pantur. Salomō fit idololatra, seductus ab ethi-
o mulieribus. Et profecto foedum fuit spectaculo
coram omnibus honestis, nedum pijs homi-
nibus, toto orbe terrarum, quod tam sapiens,
toto celebris Rex, tam prodigiosum gregem fe-
minarum (mille enim habuit) in suo Gynecaeo
alere. Hac autem mala procul dubio ex isto di-
uino iudicio manarunt: Va homini per quem
uenit scandalum.

Tolerant

DE CONIUG.

Toleravit tamen Deus istum Coniugij abusu-
sum in sanctis, qui crediderunt in Christum, &
cultus divinos in vera fide prastiterunt: quia
ista ratio Coniugiorum, in toto orbe nunc imita-
luerat, & quasi in politicam observationem ab-
ierat. Semper autem p[er] a moribus huius deprava-
nati mundi, aliquid coniugij trahunt. Cognoscitur
enim in medio mundo vivere, nec possum pecu-
liares regiones aut loca occupare.

Nunc porro queritur, an non liceat, hanc
in parte sanctos patres hodie quoque imitari? Ar-
gumentum neclitur eiusmodi.

Sanctorum exempla licitum est imitari:
Sancti duxerunt plures Coniuges.
Ergo nobis etiam hoc licitum est.

Responsio primùm ad Maiorem dirigen-
da est, qua cum sit indistincta, falsa esse cognosci-
tur. Non enim sunt peccata ipsorum imitanda,
id quod extra omnem controversiam positum
est. Primùm igitur resolvatur Maior, iuxta
hanc distinctionem. Exempla sanctorum dupli-
cia sunt, bona nimirum & mala. Bona quidem
vim doctrinae, sua tamen ratione habent. Mala
vero, rationem prohibitionis habent, iuxta
Normas verbi divini.

Deinde

POLYGAMIA.

Deinde & altera distinctio locum hic habet. Exempla sanctorum quedam sunt singularia seu personalia, & non imitabilia alijs, ut simulatio Isaac, Simsonis facta heroica, Prostratio Goliath, Anania per S. Petrum execratio, & huiusmodi. Quedam vero sunt ad doctrinam proposita, & sunt imitabilia alijs, ut preces & confessiones sanctorum, & qua sunt eius generis.

Item si Minor ad resolutionem Maioris referatur, facile lucem accipiet. Est enim malum exemplum sanctorum, quod plures uxores duxerunt, quia contra Dei legem peccarunt. Hinc autem tale argumentum extruitur.

Mala exempla sanctorum, non licet imitari.

Polygamia sanctorum, est malum exemplum.

Ergo polygamiam sanctorum non licet imitari.

Maior patet ex dicto celebri Exodi 23. Non sequaris urbem ad faciendum malum. Non sunt porro & alia communes sententiae de exemplis, ut, Non mala, sed bona exempla sunt imitanda: Non exemplis, sed regulis indicandum est. Exempla debent congruere Normae. Exempla mala, non constituunt regulam. Non

D

tam

DE CONIUG.

Eam spectandum quid factum sit, quàm quid fieri debeat, Differunt Ius & factum.

Minor patet ex lege Dei. Gene. 2. Matth.

19. Erunt DVO in carnem unam.

Peccarent igitur sine omni dubitatione gravissime, qui inter Christianos hodie, plures simul viuas coniuges, Matrimonio sibi ungerent.

Quia Christus reuocauit ac retractauit ab usum veteris Testamenti, clarissimis verbis ad primam institutionem. Matth. 19. Erunt DVO inquit, in carnem unam. Hac autem verba satis sunt perspicua, nec debent leuibus cauillis eludi.

Quia Apostoli sic docuerunt Ecclesiam Christi. 1. Corinth. 7. Propter fornicationem unusquisq, VXOREM SUAM habeat, non inquit VXORES.

Quia Christiani principes, hoc decretum publicarunt, & penas in transgressores statuerunt.

Quia Ecclesie Christi diuturna observatio, eam Christi constitutionem comprobauit & confirmauit.

Quia prohibitum est, scandalum dare Ecclesie Christi. Matth. 18. Non autem tantum propter eiusmodi facta male audiret Verbum Dei, sed multi, vi sunt homines ad praua facta

POLIGAMIA.

facta promptissimi, imitari eunt, fieretq; horribilis
confusio conjugiorum, ac mutatio vite politica,
in hereditatibus, & similibus rebus.

Recte igitur nostra etate, non tantum cy-
riacus ille concursus Anabaptistarum, sed plura-
bitas quoq; vxorum in Monasteriensibus En-
thusiasticis & similibus, damnata est.

Sed audiamus atq; excutiamus adhuc
eunum atq; alterum argumentum eorum, quibus
licentia carnis magis, quam timor Dei cura est,
et nefarii conatus ipsorum valse reuerti que-
ant, sic inquirunt.

Necessitati consulendum est. Necessitas
eius non habet legem.

Sed Necessitates eiusmodi incidere pos-
sunt, que requirunt plures coniuges, prater uni-
tam quam habes.

Ergo dispensandum est in ijs casibus, cum
aliquibus.

Sed quanam sunt illa necessitates tam vr-
gentes? Rogas? Primum, quod animus inter-
dum abhorret à coniuge quam habet, vel quia
non est satis formosa, vel morosa, vel alioquin
D z amari

DE CONIUG.

amari non potest. Deinde quod casibus, aut morbis, interdum corrumpitur uxor, ut non sit idonea satis ad reddendum viro debitum. Ad continentiam autem non omnes apti sunt. Satis igitur videtur, unam, quam amare possis, aut velis, sibi in matrimonium adsciscere, quam fornicationibus tuis sese polluere. An non autem ista speciose, à pollicis presertim, dici & exag- gerari possunt?

Respondeo autem ad argumentum, ac pri- mum quidem ad Maiorem. Necessitati consu- lendum est, sed non contra legem Dei. Est enim Verbum Dei immortum, & summam nobis ne- cessitatem rectè agendi proponit. Explodenda est igitur vox horrenda & blasphema illius Epicu- rei, qui tempore Confessionis, ante paucos annos asseuerabat, licitum esse, in Necessitate violare totam secundam tabulam Decalogi, modo prior tabula observaretur. Atqui lex Dei, una copu- lativa est, & vno precepto violato in secunda tabula, non possunt non lacerari precepta prioris tabule.

Jam ad Minorem. Non sunt facienda mala, ut eueniant bona. Primum enim non satis cause est ad Polygamiam, quia animus tuus à tua propria coniuge abhorret, & ad aliam qua- si hinc. Non enim est ea libido fructus spiritus, sed

sed carn
Paulus
potius ag
sociam
te multo
Res igit
nec dilige
& sic te
seu fœd
Ecclesia
coniuge
abole fas
etiam si
amor em
te sic ab
gem ans
quidem
danda.

Se
dia eam
moritius
luc?

Re
dum fr
riciens
uxores
Dico a

POLYGAMIA.

sed carnis maliciosa & effrenis, quam iubet
Paulus crucifigere in obsequium Deo. Quin in
potius agnoscis, Dominum Deum tibi eam una
sociam coniunxisse, ut eam ames, & cogites, in
te multo plus visorum, quam in ipsa resideat.
Res igitur ipsa te coarguit, te non iimere Deum,
neq; diligere eam, qua una caro tecum effecta est,
& sic te etiam non representare illud mysterium
seu fœdus coniunctionis, quod Christum cum sua
Ecclesia pepigit. Amorem igitur tuum a iua
conuige auellens, propria malicia carnis, & Di-
aboli fascinatione atq; instigatione, ostendis, te
etiam sic non velle Christo vniūm esse, neq;
amorem tuum ad ipsam conuerti, neq; velle
te sic ab ipso vicissim amari, ut maritus coniu-
gem amat. Hac sunt maximi ponderis, non
quidem profanis, sed p̄ys pectoribus expen-
denda.

Sed obgannis. In veteri Testamento repu-
dia earum coniugum fuerunt permessa, quas
maritus amare non potuit seu potius No-
luit?

Respondeo: Audi Christum, tibi hunc no-
dum firmissime soluentem. Moses, inquit, ob du-
riciam cordis vestri permisit vobis dimittere
uxores vestras. Ab initio autem non fuit sic.
Dico autem vobis, quod quicumq; dimiserit
D. 3 V. 20-

DE CONIUG.

VXOREM suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, MOECHATUR.

Quod ad alteram causam attinet, violaretur tali ratione nectus coniugij, qui definitioni insertus est: Esse nimirum unius viri & femine individuum vite coniunctionem & consuetudinem. Secundo minister Verbi Dei, loco ipsius Dei, in copulatione solenni ista verba recitat, Quod Deus coniunxit, homo non separet. Vei & hoc repetitur, Erant duo in carnem unam. Tertio talis maritus esset scedisragus. Nam sancte datus dextris coram Deo & pluribus testibus, nouus coniuges in copulationibus, veteri riu Ecclesie Dei, sibi inuicem spondent, fidem, dilectionem & omnis generis obsequia & officia in omnibus vite aduersitatibus & accidentibus, usq; ad vite exitum. In morbis autem, omnium maxime amor coniugalis lucere debet. Quarto Christus diserit talem, qui vna priori alteram duxerit, vocat adulterum. Est autem ille doctor & iudex, tum in hac parte, tum in caeteris, omni exceptione maior. Et Paulus clarissime inquit Roma. 7. Qua sub viro est mulier, viuente viro alligata est legi, si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est a lege viri. Igitur viuente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alia viro. Si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est a lege

POLYGAMIA.

lege viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro. Audis hic de uno viro & una femina, S. Paulus differere.

Eandem verò legem & viro competere, Christus testatur manifestissimis verbis, Si quis ALIAM duxerit, moechatur. Quinto etiam bene divinitus imposita, in timore Domini sunt ferende, & orandus Deus est, ut vicia prioris coniuge & egra, flammam libidinis in te extinguat, & à turpitudine te custodiat. Si enim carnis libidini frena sunt laxanda, cur S. Paulus iubet spiritu frenare & domare carnem? Sunt praeter vitanda occasiones peccatorum.

ALIUD.

Principes & reges sunt supra leges. Concedenda enim sunt quaedam illustribus viris, quae plebeis simili ratione permittenda non sunt.

Ergo etiam in Polygamia, cum eiusmodi viris dispensandum esset.

Respondeo ad Antecedens. Decalogus & Verbum Dei, istud carnale principium penitus ignorant. Imò sapius scriptura testatur, Deum

D A non

DE CONIVGIO.

non esse personarum acceptorem. Quid verò blasphemus dici potest, quam reges & principes esse supra Deum? Atqui leges divinae nisi à nobis fieri debent, quanti Deus ipse. Detestanda igitur est ista tyrannorum vox, egregie ab Iuliano expressa: Sanctitas, pietas, fides, prima bona sunt, Quae inuadit reges eant, scilicet flagitiosius suis in infernum. An non igitur luculemter & verè dictum est, Potentes potenter tormenta patiuntur? Item, Tanguam vas figuli confringentur eos? Praclare quoque à Theodosio est dictum, Digna vox Maiestate regentis est, futuri Principem se legibus alligatum esse.

Præterea inter illa, quae illustribus viris præ alijs sunt concedenda, non sunt ea referenda, quae pugnant cum lege Dei, & Natura re est Polygamia.

ALIUD.

Episcopus sit unius uxoris maritus.

ERGO non laicus, seu princeps, sicut & in veteri Testamento, politici plures ducebant coniuges.

Responsio. Eiusmodi Sycophantia & Sarcasmi Diabolici, non sunt digni ulla refutatione.
Nam

POLYGAMIA.

Nam ut omnes mariti unica tantum legitima coniuge sint contenti, vox Christi manifeste docet Matth. 19. Nec habent Episcopi peculiarem legem præter alios Christianos, in nouo quidem Testamento. Præterea Episcopus debet etiam hæc in parte, exemplum gregis sui esse.

ALIUD.

Sunt varia dona. Alius uni potest coniugii præse. Alius plures potest alere, & plurimos liberos educare, id quod est bonum opus, aliqui enim multe virgines relinquuntur inopere.

Ergo Polygamia his, qui dona & bona habent, concedenda est.

Respondeo. Neganda est consequentia, quia nulla est coherentia. Nam dona Dei, non sunt usurpanda contra illud verbum Dei, Erunt Dⁿⁱ in carne vna. Matth. 19. Item, habeat uxorem suam, non inquit suas. I. Corint. 7.

ALIUD.

Bona plurima ex Coniugum pluralitate
Dⁿⁱ est nascuntur.

DE CONIVGIO.

nascuntur. Nam non tot committerentur adulteria & supra, quando una vel egrotaret, vel gravida, vel etiam sterilis esset. Deinde plures virgines matrimonijs iungerentur, que alias maritorum inopia vel consensum, vel turpi vita sese dedunt. Tertio cresceret genus humanum, quo Turcicis, Muscoviticis, & aliorum furoribus resisti, & terra passim facilius excelsi posset.

Ergo Polygamia esset concedenda.

Respondeo. Vide impudicitia carnis, quam impudentes patronos habeat? Carnus enim pruritu, speciosa excusationes ario singulari quaruntur. Sed nequaquam sunt facienda mala, ut eveniant bona. Christus est, qui inquit, Si quis aliam duxerit, moechatur. Nec prohibet conjugium pluralitas, adulteria, id quod in Davide sanctissimo viro conspicitur. Et quam isthac pietas est, dare occasionem libidini carnis, ut ab una mox ad aliam hinciat, ut loquitur scriptura? Experientia quoque, testis est, tot a Deo creari pueros quor puellas, & nullam relinqui in-nuptam, nisi Dei peculiari iudicio, idque rarissime, ut est videre in omnibus honestis civitatibus. Temerarium igitur & impium est, asseverare, plures a Deo puellas quam pueros formari.

Im

POLYGAMIA.

Imo sepe plures iuvenes quam virgines, in una
civitate reperuntur. Quod porro ad multipli-
cationem hominum attinet, Dei ordo & consti-
tutio observanda est, & satis frequens est nunc
orbis Christianus hominibus, satisq; validus es-
set, ad Turcicam immanitatem propulsandam,
si modo ipsi homines essent vera pietatis studiosi,
seuq; haberent Deum prestantem. Nam
Turcica feritas est flagellum Dei, quo castigat
impietatem & flagicia, que passim invalescunt
quotidie, nec relinquitur locus salutaribus ad-
monitionibus, que ex Verbo Dei proponuntur
& inculcantur.

ALIUD.

Deus non permittit nec benedicit nisi bona,

Sed pluralitas conjugum in veteri Testa-
mento, est permessa & benedicta. 2. Sam. 12. Deus
inquit se dedisse Davidi uxores in sinum suam.

Ergo & hodie sic esse potest.

Respondeo. Nego Maiorem. Nam permis-
sa Dei alia est ex gratia, alia vero est toleran-
tia quadam, ut Deus non puniat, quemadmo-
dum peccata hominum merebantur. Sic permit-
tit seu tolerat Deus, ut hoies originalis simul cum,
[em]

DE CONIUG.

seu in natura hominis propagetur, sed non pro-
bat eam, nec ei benedicit, nec est res bona. *Mais*
usq; non constat.

Deinde, Nec Minor uniuersalis est. Nam
nupiam extat in veteri Testamento manifesta
& perspicua vox Dei quod permittat pluralita-
rem coniugum, tanquam opus bonum sibi pla-
ceat. Sed tolerauit Deus, etiam in sanctis, idq;
usq; ad Christi exhibitionem, qui discretis verbu
primam institutionem repetit; eoque pacto suos A-
postolos instituit, ut de Coniugio non aliter docer-
ent, quam esse, unius viri & unius mulieris
coniunctionem. Nec legimus in nouo Testamen-
to vllum verbum, de dispensatione vlla; hac in
parte, nimirum de pluribus vxoribus ducendis.

Quod vero ad Exemplum Dauidis at-
inet, Deus ei per Nathan poenitentiam de perpe-
trato adulterio concionatur, ibiq; hoc peccatum
exaggerat, quod cum tot habens coniuges, tamen
santa libidinis insania correptus sit, ut alienam
rapuerit. Ac sane Deus aut se ei dedisse coniu-
ges, sed non statuit regulam communem. Era-
quidem vsitatum plures ducere eo tempore. Sed
iam illa consuetudo, per filium Dei, creatorem
hominum, abrogata est. Non igitur ex illis pe-
culiaribus exemplis, sed ex Regula indicandū ē

ALIUD.

POLIGAMIA.

Substantialis coniugij proprietatis est habere potestatem alterius corporis.

Sed coniuges sepe propter pragnantiam &c. habere debitum non possunt.

Ergo polygamia concedenda.

Respondeo. Est dissolutum argumentum, & res dissolutissima. Attende autem insigni & effata malicia. Num argumentum si recte contereatur, cohaeret?

Ubi coniugij substantialis proprietatis est, ibi non est coniugium.

In morbo non potest vir debitum uxori prestare aut econtra.

Ergo tum non sunt coniuges.

Apage te impure spiritus, quis de hanc Dialecticam docet? Arboris substantialis proprietatis est, fructus ferre. Sed in hyeme, arbor non habet fructus, item quando decerpit sine fructu, caret ijs. Ergo arbor non est arbor, vel non est bona arbor. O insulsiatam.

Habet igitur potestatem coniunx alterius corporis, ut a tamen ut honestas obseruetur, & necessitati obsecundetur. Nam Deus vetat cum membruosa rem habere &c. Patet igitur huiusce praestigiatores, tantum carnis licentiam pascere.

ALIV'D

DE CONIUG.
ALIUD.

Deus non precipit vnā ducere vxorem,
sed vt quisq; suam vocationem & dona conside-
ret, & iuxta ea se gerat.

Sed quidam acceperunt naturam, & do-
na ad duas.

Ergo licitum est duas simul vxores ducere.

Respondeo. Minor est scophantica & Di-
abolica applicatio. Nam S. Paulus x. Corint. 7.
manifeste distinguit inter donam castitatis extra
coniugium viuendi, & inter coniugium. Per-
mittit autem habenti donum Angelica castitatis
liberum, vt extra coniugium pie sancteq; viuat.
Sed qui illa Angelica castitate non est praeditus,
illi simpliciter precipit ac mandat, vt coniugium
ineat, & quidem in singulari loquitur, non in
plurali. Nam clare inquit, propter firmatio-
nem vnusquisq; VXOREM suam HABE-
AT. Vnaqueq; suum virum HABEAT. Haec
sunt verba mandatis, vt, qui donum illud casti-
tatis vera non acceperunt. HABEANT suam
vxorem, non aut vxores suas. Item quod si non
continent, Nubant. Haec est vox mandati. Sic
Deus inquit, Faciam ei ADIUTRICES. Et
vnā tantum Ad iungit, cuius quidem natu-
ra erat robustior ad plures ducendas vxores,
quā

POLYGAMIA.

quoniam cuiusquam hominum post eum. Et isti
prestigiatores iudicarent, multiplicationem ge-
neris humani, in hoc recenti mundo prorsus eam
non requisivisse. Verum Deus fuit sapientior.
Et hoc Deo inspirante, Adam omnium homi-
num sapientissimus, hoc praeceptum dedit, E-
rit unus DVO in carnem unam. Item adhaerebit
carni suae, non inquit uxorebus.

Loquitur itaq, Paulus ex spiritu sancto, in
Maiori de vocatione & donis, ad castitatem ex-
tra coniugium absq, omni contaminatione ser-
vandam. Sed prestigiatores ex impuro spiritu,
ad naturae salacitatem & petulantiam referunt.
Distingua est itaq, hac peruersio.

ALIUD.

Nemo ab impuritate se continet, sine dono
Dni, siue in Coniugio, siue extra illud.

Sed hoc donum continentiae & pudoris, non
aliter dedit aliquibus in veteri Testamēto, quam
per polygamiam.

Ergo & nunc hoc donum aliquibus non
datur, nisi per polygamiam.

Respon-

DE CONIUG.

Respondeo. Minor est manifestum mendacium, absq; omni verbo Dei. Imo David polygamus adulterium perpetrat. Est igitur effrenis impudentia eiusmoai garrire.

DE SECVNDO.

Quales personæ coniugio legitime copulari possint.

Deus autor boni ordinis & virtutum honestarum, in Coniugio hominum, ordinem quendam & honestatem observari vult, ac punit contrā facientes. Sicut enim homines à bruiis summa sapientia distinxit Deus, ita vult etiam in externa coniunctione ac societate maris & femina, nimis propinquas commixiones vitari. Observandum igitur est, quales personæ, citra Dei offensionem & honestatis lesionem, matrimonium inire possint, nempe ista triplices:

1. Membris, ad coniugium necessarij preediti. Nam Eunuchi, & frigidi natura, ad Coniugium non sunt apti, teste Christo Mat. 19. Et hæc quidem, ante contractum coniugium æstimanda sunt. Nam si post contractum & consummatum coniugium, aliquis casus ex violentia quadam, vel morbo accidat, alia ratio est

2. Atri